

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy iven. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiado tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatos példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés felfüggésére és pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Vélemény az illyr-szerb mozgalmak megelőzése tárgyában. Miniszteri rendeletek. Ausztriai státusadósság. A' nevek magyarításáról. Pályakérdés a' nevelési ügyben Nyiltlevél gr. Batthyány L. miniszter elnökhöz. — Vidéki mozgalmak.)
Külföld, (Franciaország.)
Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDELY.

Pest, május 15öjén.

Mult szombaton az erdélyi küldöttség tiszteletére lakoma tartott a' radícál körben barátságos és tanúságteljes. — Számosan vönek részt e' lakomán, mert végtelen azok sora, kik sovár vágygyal ohajjták a' mult vizsályi által ketté szakadt nemzet mielőbbi egyesülését.

W e s s e l é n y i Miklós nemes lelkü hazánkfia, polgármartyrjuszabadelvü érdekeinknek, szivet merevítő, lelket felrázó beszéddel rajzoló hazánknak nemzetiség 's szabadság tekintetébeni mai aggasztó helyzetét.

„Bánáiban 's Bácskában véres jelenetek merültek fel — mond a' dicső hazafi — szláv szellem és érdeken. A' szerbek honunkban fekvő több helyeken Kara Györgyovicsot kiáltották királyuknak. Szakadást proclamáltak tehát, 's egyesülést Szerbhonnal. A' horvát bán J e l l a s i c h egyenesen ki nyilatkoztatta: miszerint ő ellenforradalomnak, vagyis a' dolgok régi lábrai viszsztatételének álland élére, nem Bécsből utasítva ugyan, hanem oda tartozó hűség következtében. Állítani merészi: miszerint az, mit jó királyunk nálunk, 's az örökös tartományokban — az örök igazságnak, 's kor szellemének hódolva — a' szabadság és jogok érdekében tett, mindaz töle csak kicsikartatott. Hogy ő illyreivel, 's százezeren fölül intésére váró határhozeivel megmentendi császáriját ezen állítólag kényszerült állapotából, 's visszaállítandja annak régi hatalmát 's a' dolgok régi állását.“

Hogy ezt Jellasic mint élő masina nyilatkoztatta, azon legkevésbé sem utódunk meg, de hogy — a' magátszabadelvü 's függetlennek czimezgető illyrség e' fonák botorságra örömszájt tapsol, azon elszomorodunk, 's ama német jós szavait sejtjük ez által teljesülendőknek, ki a' horvát vidékeket azon perczben mondá: szabad státusok sorából eltűnendőknek, midön megszűnt Magyarországgal egy korona alatt lenni.

Pedig az illyrség tapsol a' báni masina szél elleni ke-replésére.

Mert az „agrimer Zeitung“ 43dik számában csak úgy odavette ezeket jegyzi föl:

„A' magyar miniszterium a' zágrábi hadi parancsnok-sághoz már több rendeletet intézett, de melyek egy — a' hogy kell — a d a c t a g e l e g t w o r d e n s i n d. Ezentulazonban illeten rendeletet fölytitatlanul fognak viszsaküldetni.“

Ezekből 's hasonlókából hiszszük, hogy a' miniszterium a' horvát bánnak Budapestre lett megidézését kívánt eredményinek maga se tartandja, 's így intézkedni fog komoly lépésekről. —

Ezt nekünk tennünk kell minélelőbb — rögtön. Nem az illyrek 's szerbek örüllése miatt, melyet néhány puskaporos lapdacs recidivázás nélkül megszüntetend, hanem intézked-nünk kell tengerpartunk miatt, mely kereskedésünk, iparunk 's földészetünk kifejlése 's gyarapodásának „sine qua non“ja.

Intézkednünk kell ama rokonink érdekében, kik itt mar-talékiul tétetvök ki ellenségeik dühének.

A' lekes Turmezó 's Zágrábmegyei barátink imádkozó sohajokkal néznek e' szép haza nemzeti kormánya felé, mi-kor jélcend meg segítségökre ama hős karokkal, melyek a' nyakas horvátokat kétszer téríték már rendre, 's most har-madszor az illyreket kellend utba igazítaniok.

Halljuk, hogy C s e r n o v i c s temesi főispán miniszteri biztosul küldetett Zágrábba. Ez nem elég ott, hol százezer fegyveresről beszélnek.

Itt teendője a' miniszteriumnak.

Iször. Megkérni a' felséget, hogy a' bécsi camarilla ál-tal vétkesen utasított bánt hivatalától rögtön foszssa meg. Ezt az ország nyugalma, a' népnek jogai kívánják. Jelentse ki ő felsége, hogy az alkotványos concessiókra nem erőszakolta-tott, mert engedve az idő szellemének azt azon hajlamból te-vé, mellyel népei boldogságát vele született jóságánál fogva akarja is, eszközösi is.

2szor Jelentse ki a' miniszterium, miként az illyrismus szemben az európai népmozgalmakkal a' szabadságot előlni, 's az absolutismust sirjából ismét a' népek nyakára erőszakol-niakarja. Ez által a' szabad Európa indignatióval forduland e'

hallatlan szemtelenség felé, 's a' kötelességükről megfejelke-zettek nem maradandnak megfenyítettés nélkül.

3or. A' hazánkban lakó 's nemzeti érdekeinkhez hiven simuló oláhságnak külön egyházi előljáróság adassék elszakít-va a' ráczoktól.

4er Mobilisálható nemzetörség alakíttassék. Hazánkfiak nem késendenek e' miniszteri fölhívást szívvél lélekkel hasz-nálni, midön a' haza vészben forog.

Ajánljuk e' pontokat, vagy ha jobbak lennének kéznél, tehát azokat, csak az istenért intézkedjék a' miniszterium, mert a' vész — mint 1826ban — tűzhelyeinknél lepend meg. X Hivatalos értesítések a' kereskedés miniszte-rium részéről.

I. A' kereskedési miniszter, az ideiglenes hadügyi és pénzügyi miniszterekkel egyetértve, — szerződést kötött a' pesti gépgyár-társulattal, mellynél fogva ez utóbbi a' hen-germalom mellett levő mostani gépgyárát azonnal fegyver-gyárrá átváltoztatni, 's a' lehető legrövidebb idő alatt olly állásra emelni tartozand, hogy az naponként 500 db fegyvert kiszolgáltatni képes legyen. — A' miniszterium előlegesen megrendelt 100,000 darabot. Ezek minősége fölött bizott-vány fog itélni. A' fegyverek árának maximuma, és minimu-ma is meghatározatott.

II. A' kereskedési miniszter rendeletet küldött nemcsak a' postahivatalok tisztségeihez, hanem a' vesztelő intézetek kormányzóihoz is, mellyekben a' levelek felbontása 's feltörése hivatalvesztés 's a' legszigorubb büntetés terhe alatt eltilta-tott, 's az illető főtisztviselők e' részben felelősekké tétettek.

III. A' kereskedési miniszter előterjesztésére, a' nádor 's királyi helytartó folyó hó 27én a' következő kinevezéseket hagyta jóvá:

Állodalmittkár: Trefort Ágoston.

Miniszteri titkoknok: Lukács Móricz.

Osztályigazgató tanácsnokok: a' kereskedési osztályban: Fröhlich Frigyes, — az iparosztályban: Rombauer Tivadar, — a' postaügyi osztályban: Ambrus Mihály.

Tanácsosok: a' harminczadi ügynél: Keszlerfy János, — a' kereskedési osztályban: Manó István, az iparosztályban: Fad-gyas Pál. — Végre:

Titkoknokok: Mikecz András, Péchy Ferencz, Kiss Miklós, Csanády Ferencz, Bogdy Sándor, és Korizmicz László.

A' kereskedési miniszter által fogalmazóknak nevezet-tek: Emödy Dániel, Rajner Pál, és Gyurkovics Máté, fogalma-zói segédnek pedig Pataki Kálmán.

Rendelet.

A' belügyminiszter előterjesztésére rendelem a' mint kö-vetkezik: 1) Főispánná: Verőczében: Jankovics László, Temes-ben: Csernovics Péter, Pozsegában: Jankovics Gyula. Fiumei kormányzóvá gr. Erdödy János, ezennel kinevezeték. 2) Je-len rendelet végrehajtásával a' belügyminiszter bizatik meg.

Kelt Budapestben, apr. 26. 1848. Belügyminiszter (P. H.) S z e m e r e Bertalan.

Egy hang a' népből.)

Adós fizess Nép száca.

Régi közmondás: „a' falevél nem zörög hiába.“

A' mitől féltünk, megtörtént.

A' Pesti Hírlap 34dik számában, f. hó 28án az osztrák császárnak egy l s t v á n nádorunkhoz intézett „cabineti lei-rata“ közöltetik.

Felszólítatik abban a' nádor, mikép az osztrák státu-sok érdeke ugy kívánván, tudassa az ország rendével, hogy Magyarországnak, a' birodalom hitelének fentartására, s z ü k s é g Ausztria tömredék (hir szerint mintegy 1200 mil-lió) státusadósságából egy negyedrész, 10 milliónyi meny-nységü évenkénti adóban, elfogadni.

Nem szölok az érzeménnyről, mit ezen irat bennem fel-korbácsolt; ezért talán orromra is koppantanának e' s z a b a d hazában. Azonban azt senki sem tilthatja meg, hogy az ausztriai státusadósság elvállalásáról, mint szabad polgár, 's kinek zsebére szinte van számítva, szabad véleményemet el ne mondjam.

Sietnem kell ezzel, sietni kell e' haza minden polgárá-nak, mert az idő nyakunkra nő, 's a' státusadósság meg-érkezik. *)

*) Lapunk nyilatkozott ugyan már az ausztriai státus-adós-ságok tárgyában, mindamellett magánnyezetek nyilatkozatitól a' tért elzárni nem akarjuk.

Szerk. *) Már nem hiszem, hogy megérkezzék. Az időszi lapok általánoson ellene szölanak; melly örvendetes eseményhez még reményem sem volt, midön e' sorok irattak. N. G.

Rövid leszek, mert itt tisztán állnak a' dolgok. . .

Először is kérdem: Lehet é Ausztria adósságából igaz-ságosan Magyarországra róni?

Ha Ausztria maga érdekében tette az adósságot: nem. Erről a' pragmática sanctió mitsem tud, de n e m i s s z a b a d tudnia.

A' leirat sem szól kötelességről, hanem csak „szük-ség“ről. —

'S e' szükség abban áll, hogy különben, ha t. i. nem vállalnunk Ausztria státusadósságából nyakunkra, az osztrák státusok közt bizalmatlanság, az egyesség me-gzavarása, 's aggodalom fog beállani.

Ugyan kérdem: ha valaki nekem azt mondaná: Barátom, adós vagyok, adj nekem ennyit meg ennyit — i n g y e n, különben bizalmamat elveszted — mit mondjak azon halandó embernek? —

Bizonyosan illyesmit: atyámfia az urban! ha bizalmad volt irántam, az onnan származott, hogy megérdemltem. Én nem szoktam béren vásárolni bizalmat.

Ha egy másik egyed, kivel különben szövetségben ál-lottam, ezt mondaná: czimbora, hogy az egyesség meg ne zavartassék közöttünk, segítsd a' n a g y h a r a n g n e v é b e n fizetni adósságomat, még pedig mivel neked több bir-tokod van, mint nekem, aránylag nagyobb mennyiségben — mit feleljek neki? —

En ezt felelném: Az én létem, mint önállóé, nem függ-vén a' tiedtől, az eszélyesség azt hozza magával, hogy érted magamat koldusbotra ne juttassam. — Sajnálak, mint könyelmű embert, ki, míg én nyomorogtam, inséggel küzdöt-tem, tehetségeden fölül, aufschreibenre vigan valál. Sajnál-lak, mondom, de nem segíthetek rajtad. Nekem minden kraj-czáromra szükségem van, hogy az eddig igaztalanul általad költségetett jövedelemmeljölletem emeljem pangó 's korhely-séged által kifosztott családomat.

Erre talán amaz ezt mondaná: Nem én, hanem átkozott gonosz ügyvivőim tettek téged — valamint engem is — tönk-re. Ók annyira befontak kigyói ügyességökkel engemet, hogy még felelősségre sem tudom őket vonni.

— Ugy é? így se baj, czimbora! Igye sem vagy kö-teles fizetni. Nyilvánítsd ki, mikép te kezeid mosod, mert té-ged meg sem kérdeztek a' roppant pénzsözszegek fölszedé-sénél; 's azokat gonosz ügyvivőid nem a' te javadra, hanem jogtalan állásuk biztosítására fordíták. Most fizessék azok, kik elköltötték vagy zsebökre rakák.

— A g g o d a l m a m még ez által nem volna eloszlat-va — viszonan talán az én jó emberem — így ügyvivőim pénztára buknék meg, 's az közös bukásunkat vonná maga u-tán. Gondold meg, itt te is érdekelve vagy.

— Ebben igazságod lehet. Azonban az érdekeltég csak igaztalan befona-sból eredhet, mint midön a' rabló-nak kénytelenek vagyunk átadni pénzünket, hogy házunk a' fölguyjtástól megmentessék. Ámde az életrevaló ember min-dig a' kisebb rosszat választja. — Most azonban veled többé semmi közöm. Gondoskodjál magadról, mint én magamról. Én nem fizetek. —

Igen, honfitársaim, ki nem szolgálalek, át fogja látni, hogy nekünk nem szabad fizetnünk.

A' nagylelkűségnek is van határa, mellyen túl örüll-séggé fajul.

Mentsük meg magunkat Európa méltó gúnykaczajától, melly oly hangos lenne, hogy megrendülne reá a' föld.

Ausztria hivatalosan kimutatá, hogy Magyarország jöve-delme nem volt eddig elég saját költségei fedezésére: neki kel-lett azt pótolni. Honnan kívánhatja tehát, hogy honunk 10 : mondó: tiz millió frtot fizessen neki évenként potyára? Kö-szönje meg, hogy a' terhet (i???) levetjük nyakáról, 's for-dítsa bátran ezen öszveget, mellyel eddig költségeinket pó-tolá, státusadósságai törlesztésére.

Vagy ha nagylelkűség az, mi fölünk követeltetik, hogy kislelkűeknek ezután se tartassunk, még ellenségeinktől se fi-zessék meg Ausztria, mi Napoleon bukása után a' francziáktól megtérített hadi költségből minket magyarokat illetne; fizesse vissza, mit a' franczia háboruk bevégzése óta a' soár föleme-léséből eddig bevett: és mi bizonyosan könyörölni fogunk szá-nandó sorsán. De addig semmi esetben.

Itt értekező egy intermezzo után módot vél látni, melly által ki lehet az ausztriai bank történetből bukásából a' minket fenyegető rosszat kerülni.

'Se' mód, melly igen fontos és figyelemre méltó, az volna, hogy a' pénzügy miniszterium országos bankot állítván — habár alaptöke nélkül (?) is föl, ezáltal rö-g-

tön új bankjegyeket bocsátatna ki a honunkban most folyamatban levők becsérlésére. A becsérlést német bankjegyeket aztán beváltás végett időről időre Bécsbe küldendé... Arany és ezüst bányáinknál minél több kezet hozna mozgásba, 's a kiásandó érczeket rögtön pénzre veretvén, azzal a kibocsátott magyar bankjegyek fölölését időről időre bankunk által beváltatná. 'S mivel Kossuthnak egy megyei gyűlésen tett nyilatkozata szerint a fagomb is pénz, csak a státus garantírozza — a státuspapirokat lehetőleg garantírozni.

Ez intézkedés nem fogná megzavarni az Ausztriávali egységet. Lenne külön magyar pénzünk, 's az örökös tartományokkal pénzcsere útján közlekednénk.

Ha Lombard-Velencez elűdött élni saját pénze használatára mellett, ugyan miért ne tudnánk mi?

'S én úgy vagyok meggyőződve, miszerint Magyarország csak önmaga által kibocsátott pénzével mentethetik meg azon örökös rettegéstől, melyben Ausztria bankja tartotta. Mert ki áll jól, hogy ha most Ausztria adósságát elfogadjuk, néhány év múlva be nem következik a rettegelt osztrák bukás, 's reá talán a kegyelmes devalváció? Vajjon Ausztria az annyi áldozattal eszközölt béke ideje alatt 's honunk kizsákmányolása mellett nem é szaporította, a helyett, hogy törlesztette volna, státusadósságát? Nem fog é minden nagy lelkűségünk mellett ezután hasonló tenni?

Ideje már, hogy valahára tisztába jöjjünk magunkkal, 's a főlebb említett jármot kivessük nyakunkból.

Itt azt vehetné valaki szavaim ellenébe, hogy „látha Ausztria nem válthatná be általunk hozzá küldött bankjegyeit, vagy éppen nem akarná?”

Ez ellenvetésekre én így felelnék: Ha rögtön be nem válthatná (a mint hogy mostani szorult helyzetében aligha is válthatná az egészet), Ausztriát szénvedőleg terhelő státusadósságát rónám fel, 's törlesztés útján fizettetném. Honunk pénzügye biztosítva, 's jövedelmi forrásaink kezünkben levén: mitsem fognánk ezen intézkedés által veszteni.

Ha pedig éppen nem akarná beváltani: ezáltal Ausztria újabb gyalázat bélyegét sütné Europa szemé láttára saját homlokára, — 's mimégis kevesebbet vesztenénk, mint ha, hiedelem ellenére, a bécsi bank bukását, mely előbb vagy utóbb mulhatlanul be fog következni, öszszedugott kézzel bevárnók, vagy státusadósságának egy részét elvállalnók.

Ugyan! 'S történnék bármi: nekünk *nem szabad* — utódainkra nézve is, kik megátkoznának könnyelműség- vagy önhasonlóságunkért — mondom: nekünk *nem szabad* az ausztriai státusadósságából csak *egy fillert* is elvállalnunk.

Gondoljátok meg kedves honfitársaim: tíz millió ft évenkénti adó, mely nem is törlesztés fejében, hanem — a tőke örökös adósságát főmaradván — határ nélkülfizetendő kamatképen követeltetik tőlünk, — koldusbotra juttatná kifosztott hazánkat. Koldusbot mellett pedig a szabadságnak sincs meg valódi becsé és íze.

Én nem is hiszem, hogy az ausztriai kormány most, midőn honunkban a nemesség adófizetésre szorítottatik, 's a kényelmes semmit tevésből erkölcsileg dologra kényszerítettetik, — komoly szándékkal javasolta volna szóban levő cabineti leiratot. Inkább hajlandó vagyok az ittott fölmerülő vélekedéshez csatlakozni, mikép a leirat csak előkészítője 's utegyengetője volt a bécsi bank bukásának.

Tehát ébren legyünk hazámiai! ébren legyünk! 's ne ölbe tett kezekkel!

Nagy Gábor.

Nevét mindenki szabadon magyaríthatja.

Miután a nevek születéshely, nemzetség, birtok, vagy valamely tulajdonság 'sat. után keletkeztek, ezek pedig mind változtatást szenvedhetők, világos: hogy a neveknek is változtathatóknak kell lenni.

És hogy a neveket valóban minden megszorítás, v. díj-fizetés nélkül változtatni lehetett, mind a régi, mind az újabb kori történetekből kiviláglik.

Nem lenne ugyan szükség a történetre hivatkozni, mert a mi jogos és ennél fogva az állodalom czéljával ellentétben nincsen, az mindenkinek szabad; a névváltoztatás pedig a mennyiben nemzetiségi tekintetben a haza fiait egymáshoz közelebb hozza, még hasznos is: annál szabadabb.

De azért nem lesz fölölésleges némely példákat belőle idézni.

A görögöknél bármi nevet szabadon lehetett választani, mert ilyes nevek: Sofia, Georgius, Demeter, Democritus 's t. eff. mind jelentéssel bír, és tulajdonság vagy foglalkozástól kölcsönözött nevek, és sehol nem olvassuk, hogy ezek választására valaki jóváhagyásaért kellett volna folyamodni.

A magyar birtokos nemzetségek ágai a mint birtokok

*) A „martius tizenötödike” lap szerint Kossuth pénzügyminiszter éppen ezzel fenyegette a bécsi bankot, ha ez neki bizonyos időre három millió ft. ezüstöt nem küld. Ez megegyezik az azon hírt, mintha Kossuth hajlandó volna a szóban levő státusadósság elfogadására: mit azonban csak a rossz akarat tehet fel Kossuthról. M. G.

változott ana századokban, midőn leginkább a birtoktul kezdetek neveket kölcsönözni ehhez képest szintén szabadon változtatták neveiket; a mint ezt néhai Horvát István nagytudományú írónk, „Magyarország gyökere régi nemzetségeiről” tárgyaló könyvében alaposan megmutatva kiki olvashatja.

Igy Erdődi magyar 's Fischer német írók neveket szintén átváltoztatták a nélkül, hogy valakitől engedelmet kértek volna, az első Sylvester, a másik Piscatoris név alatt írván.

E példák után 's jognál fogva én is elégnék tartom kijelenteni, hogy Schindlberger Lajos, Iván, Vincze, József, Lipót és Gyula vezeték neveket „Szigetvári” névvel cserélték föl.

És hogy ez minél nagyobb nyilvánosságra jusson, hazafiatni bizodalommal fölkérem mind a két magyar haza hírlap szerkesztősegeit: hogy e névváltoztatást tartalmazó pontot lapjaikban közleni sziveskedjenek.

Az ó-aradi, soborsini, nagy-becskereki, és buda-krisztinavárosi nagytiszteltű népoktató urakat pedig tisztelttel kérem: miszerint ugyanezt az 180 az 1820-ik és 1824-ik; a 2-ik az 1832-ik; a 3-ik az 1837 és 1841-ik, és a 4-ik az 1847-ik évi anyakönyvekbe szintén beiktatni ne terheltessenek.

Hogy pedig az ilyes szabadon tett névváltoztatások az anyakönyvekbe valóban beiktassanak, az volna javaslatom: hogy jövendőre minden, ki nevét megakarja magyarítani, legyen köteles ezt legelsőben a kormányi lapban nyilvánossá tenni, megjegyezvén: hogy ez alkalommal születése évét és helyét is kijelölje. A kormány részéről pedig egyszer mindenkorra ilyenforma rendeletnek kellene megjelenni: „Szabad levén bárkinék és pedig minden díjlesztés nélkül nevét megmagyarítani, rendeltek: hogy az illetők által választott neveket azon egyházak lelkiatyái, melyekben azok keresztelettek, az anyakönyvekbe ingyen igtassák be.”

Szigetvári Lajos.

Nyílt levél az ideiglenes hadminiszter urhoz.

Polgárminiszter!

A nép órszemmel ugyan, de rendithetlen bizalommal tekint önre.

E népet tegnap, midőn még rabszolga volt, több mint 10,000 álgyu védelmezé, — e nép ma, midőn szabad és független, saját erejére van hagyva.

E népnek szabadsága, függetlensége — biztosítására nincs hadserege — csupán gyenge, vérző maradványa; om-lalat romjai egy szerencsétlen, szánatraméltó vérháboruban demoralizált hadseregnek.

Évezredek tapasztalása bizonyítja, mikép a testvérháboru a hadsereget okvetlen demoralizálja.

Polgárminiszter! A nép nem csak szabad, a nép szabadságának öntudatával is bír; a szabadság öntudatával bíró nép pedig leigázhatlan, inkább meghal, mintsem szabadságát újra elveszítse.

De ki volna elég vakmerő magára vállalni a rettenetes felelősséget, a népnek kétségbeesési harcra kényszerítéseért? Senki, még csak egy csepp hasztalan ontott vért sem lehet felelős.

Az új kor háboruit nem csupán fizikai erő dönti el, hanem és kiváltképen erkölcsi erő, a pénz, az intelligencia ereje.

A tüzérad a fizikai, pénz-és intelligencia erejét egyesíti magában nemzeti tüzérad amazokhoz még a morális erőt esatolná.

A boldogult honatyák 5 's illetőleg 3 millió ezüst forintot szavaztak többi közt a külön testületek, az ugynevezett magyar hadsereg kiegészítő részleteire.

Ez alatt a tüzérad is értetik.

Ámde a tüzérad nem külön test, nem kiegészítő részlet, — a tüzérad egy jól organizált hadsereg három fő felegyvernemeinek egyike.

A tüzérad beruházási tőkéje száz meg száz milliókra rug.

Numericus grejére: évezre 25—30,000 ember közt változik.

Az osztrák tüzéradigazgatóság e mennyiséget 14 osztályra, körülbelül 3000 emberrel készült most tüstint szaporítani.

E 3000 ember ugyanannyi újoncz, mind a testvérnépek fiait, osztrákok, stájerok, karinthiak, krainiak, tirolok, esehkek, morvák, sziléziák, gácsiak illyrek. Miért vagyunk mi magyarok kizárva?

Állítsunk most tüstint 1500 önkénytest, — ezek 3 hónap alatt, vagy ha az események sürgetők, hamarabb is sikra állhatnak. Miért volna ez lehetetlen?

A szabadságtól lelkesült hazafias ifjúság tömegestül állna be — egy válogatott serege gyűlné össze fiatal testvéreinknek, — e sereg nem sokára kiérdemelhetné a vitézség arany sarkantyúit.

De minek éppen 1500 ember? — Mert ezen 1500 emberrel, leszámolva mind azon tartalékokat, kik a rakhelyeken tanulványaikat folytatják, legalább 100 hadiálgyut lehetne

ellátni, és mert ezen 1500 ember számára valamennyi előjárók, csupa honfiak, fő- és altisztek, mint teljesen kiképzett tüzérek már szolgálatban vannak.

1500 ember 100 álgyuval, tartalékosul együtt, nem sok, de kezdetnek mégis annyi, hogy lehet rá tovább építeni.

Lehet é a parancsszó és oktatási nyelv tüstént a diplomatikai? — Igen. Mit tüzérek ekkor azon esetben lennének, melyben az ország minden tisztviselői valának, midőn a latin nyelvet anyanyelvünk édes hangjai válták fel. — Buzgal-muk a műnyelv nem annyira megtanulása mint tökéletesítésében rövid idő alatt az alföld leg tisztább ajku szabad fiaitól sem engedné őket megkülönböztetni.

Mi tüzérek, kik a komoly tanulmányok körül ép olytthonosak vagyunk, mint álgyuink körül, a polgári hivatalnokok mögött maradni nem fogunk.

Polgárminiszter! Ön ünneppélyesen megígérte, hogy mindenkit kihallgat — ez ígérete bátorított. Kimondás szabadon nézeteimet, — midőn ezt tettem, azt hiszem, kötelességemet teljesítém. Ön a nemzeti hadsereget életbe fogja léptetni, — minél előbb szükségünk lehet reá! — A tervkép ajánlott tüzérest semmibe sem kerül, a 3 millió fedt költségeit. Állítsa fel ön most tüstént — állítsa fel ma — inkább ma mint holnap.

A birodalomban szerteszt szolgáló tüzértársaim nevében, kik e hazagyermekai vagyunk.

Felhívás valamennyi katonai tehetségekhez, kik e haza fiait, rangkülönség nélkül.

Polgárok! bajtársaim! A nép függetlensége ma még nem kívánja véreket, — csak tudományok kincseit követeli, tollaitoknak kincseit.

A népnek joga van e kincset töletek követelni, nektek nincs jogotok azt megtagadni.

Hadi miniszteriumunknak tömörkedteendője van, egész hadsereget kell ugyszólván a földből teremtenie. — E miniszterium számil mindnyájatok közremunkálására.

A ki közöletek a népet szorultságban elhagyja, megszünt polgár lenni, és rossz ember.

A szerkesztők, a szabadság előbajnokai, megnyitják számotokra lapjaik hasábjait, mint számomra a Reform. — Bajtársaim! ne tétovázatok egy percig sem, ne ingadozzatok, mivel hogy katonák vagyatok. Mi nem csak katonák vagyunk, mi polgárok is vagyunk, polgárai egyszabad független, alkotványos állammak. — E kettős minőségben nincs ellenmondás.

Fölvívás Budapest nemzetőreihes!

Nemzetőrök! Csak egy szó hozzátok, és ti érteni fogtok. — Azon 3,000,000 ezüstforint, mely a külföldi testületek számára van szánva, részletes fizetésekben fog kifolyni az országból, és mi nem kapunk érte semmit. De ha nemzeti tüzérestet állítunk föl, akkor belőle a beruházási költségekkel együtt levonhatjuk, — e pénz az országban fog maradni, és nekünk lesz tüzérestületünk. — Nemzetőrök! ez napnál világosabb, 's így értenünk kell egymást.

Nemzetőrök! Ti, kik e követelés szent jogossága fölöl megvagytok győződve, forduljatok küldöttégek által miniszterelnök tisztelt polgártársunkhoz, azon kérelemmel: miszerint ausztriai hadminiszter altábornagy Zaninichoz tüstint intézendő irata által a tüzérség számára minden ujonczedést gátoljon meg.

Nemzetőrök! számolok reátok!

Kérelem: Tisztelt előjáróim, bajtársaim 's a cs. kir. tüzérad valamennyi tagjaihoz.

Tizenhatsz egész éve szolgálók a cs. kir. tüzérségnél. Megölne a szegény és gyalázat, ha önök szemében hátlatlannak kellene látszanom.

Egész katonai képzettségem önök műve.

Ezt önöknek szavakban köszönhetem meg. — Érzem magamban édes nedvét e szavaknak.

Önök tudják, hogy a vegyifolyadékban gravitáló atomot semmi sem gátolhatja meg, hogy a már kész krisztálymaggal ne egyesüljön. Ez természettörvény.

Ez az álláspont, melyből tisztelettel kérem önöket, sziveskedjenek megítélni nyilvános fölléptemet. — Mack József, cs. kir. bombászkeri főtüzér.

Pályakérdés. A magyar nevelési társaság (1848. ápril 17-én tartott gyűlésében, melyben már mintegy 70 ügybarát vón részt), áthatva levén a kor igényeitől, 's a honnak már most békes uton szükségelt boldogításának előmozdítására ereje szerint törekedni ohajtván, egyik tagtársnak iddítványára egyhangulag elfogadja következő pályakérdés megállapítását, 's kihirdetését:

„Adassanak elő röviden a forradalmi események fővonalai politika-morális szempontból 's az ezekből fejlődött népjogok, — különös tekintettel hazánkra. — Ismertessenek meg a néptanítók polgári nagy kötelességeikkel, melyek betöltése által, — mint természetes tanácsadói a népnek — át-

alakulásunk békés eszközésére nagy szolgálatot tehetnek a hazának. — E tekintetből: terjesztessenek elő azon kötelesek, melyek a néptanítókat a nép irányában különösből illetik, 's a módok mellyek szerint e' hivatásuknak megfelelhetnek. Továbbá; iskolákra vonatkozólag szólíttassanak fel a néptanítók a kor igényelte reformokra, 's e tekintetben a nevelési társasághoz csatlakozásra. —

E' pontok megfajtására felszólítja a társaság a nevelésügy minden barátait; megjegyezvén: hogy ezt jelen körülményeink közt inkább hazafiai becsületbeli, mint díjt igénylő pályázatnak tekintik, 's tekintetni ohajtja; mindazáltal a' pálya-nyertes minden íve egy tagtársnak eddigi szives ajánlatából, mellyhez még másoknak ajánlatai is járulhatnak — legalább egy arannyal fog jutalmaztatni. — Azonban fentartja magának a' társaság a' netán egyes részekben jelesebb pályafeleletekből egy egészet szerkeszthetni.

A' nyertes pályamű vagy illetőleg többekből összeszerkesztendő munka a' társaság által haladéktalanul ki fog nyomtatni.

Egy pályafelelet legfőleg 3—4 nyomtatott ívre terjedhet: 's különösből is ajánlatik figyelembe azonszempon: hogy e' munka sajtóképeni olvasó közönségéül a' néptanítók tekintessenek.

Körülmények szerint igen sürgetős levén a' dolog, a' beküldés határnapjául f. évi május 10 k e tüzetik ki.

Az idegen kézzel leírt lapozott, füzött, 's a' szerző nevét rejtő jellegű levelek kíséretében ugyanazon jellegű ellátott munkákat sziveskedjenek az illetők a' l u l i r t h o z b e k ü l d e n i. Pesten, april 29 k én 1848. Ney Ferencz, a' nev. társ. ideigl. elnöke.

V i d é k i m o z g a l m a k .

A' Szamos- és Tiszahátról. Néhány napja, hogy hazatértem azon körutamból, mellyt mint kiküldött választványi tag az urbér megszüntető törvények helységenkinti kihirdetésére tettem. Többnyire oly helységekben voltam, hol a' határt közösen apró birtokosok az urbéresekkel együtt rendezés nélkül birják (vulgo compossessorátus). Általán fogva ez a' Szamosköz—Tiszahát nagyobbára erdőből és csirjékből irtott határokból áll, a' régi szántóföldek alig teszik felét a' határnak, a' többi 60—70 éves irtás.

Ha nézi az ember a' helységnél a' Mária Teréziéle urbér, egyegy helységben alig van 5 vagy 6 urbéri telek beírva, most pedig a' helység legalább száz anya telekből áll, mellyeken jelenleg régi és századot meghaladó uri szolgálatot teljesítő emberek laknak, kik magok és éleik azontelektől folytonosan uri szolgálatot teljesítenek, dézmát, adót fizetnek, földjeik változatlanul emberemlékezet óta azon telek után bíratnak, az öregek sem emlékeznek, hogy valaha majorsági táblából adta volna az illető földesur, ezen telkek jelenlegi tartozványának egyharmada lehet régi 60 vagy 70 éves irtás.

Midőn ily rendezetlen állású helységekben hirdettük az urbér megszüntetését, többnyire elégedetlenséget tapasztaltunk, a' nép, melly p. o. egy helységben 80 házas telken lakik, ezek közül 20 telket lehet a' két falu végén majorsági szántóföldekre települteknek számítani, ugy de 60 házas telek régi változatlan tartozványokkal van ellátva. Amde előáll a' földesur a' Mária Teréziéle urbérrel, és kimutat 5 vagy 6 telket, lehet épen a' legcsekélyebeket, mellyekre mult éveken egy kondás, csikós, vagy régi eseléd települt; és ezek sokszor a' helységnek legujabb lakosai lesznek tulajdonosai azon 5—6 M. Teréziéle urbéri telkeknek, ezért e' miatta a' 40—50 telken lakó régi lakosok mondhatatlan fájdalommal vannak fölingerülve, az a' 20 majorsági zsellér szinte panaszt emel, szóval az egész helység, hol eddig béke és csend közt töltötte mindenki urbéri tartozását, most a' meghasonlás, s' irigység közt zug, néhol ily helység általán megtagadja a' szolgálatot a' majorsági zsellérekkel együtt, másutt elkeseredve ugyan, de teljesíti a' szolgálatot.

A' hir általános, hogy jóna' muszka és mindnyájoknak katonának kell lenni, akár urbéresek, akár majorsági zsellérek, a' katonaságtól igen félnek.

Még egy megrögzött hit él bennök, hogy *mindent a' király ad nekik, most sem a' földesuraknak köszönik*, sőt most inkább mint valaha neheztelnek az urakra. A' király ugymond az egész helységre adta ki a' szabadságot, de az urak nem akarják kiadni. Tudok helységet, melly a' sóházhoz küldötte az ő felségéhez tett folyamodását, mert onnét biztosabban kézbesítették. Így állunk mi a' Szamos és Tiszaháton, és nagyobbára Szatmármegyem nem regulázott helységeiben.

Miképen kelljen a' fölingerült kedélyeket lecsendesíteni és mielőbb? Ez a' kérdés, mellyet sietve kell megoldani. Az én véleményem az: a' melly küldöttség az urbéri birtokot a' földesurak kárattalanítása végett összeírja, és talán megbecsüli, az a' küldöttség a' végrehajtásnál a' nem regulázott helységekben a' helyszínen az illető földesurakat, és azon régi telken lakó lakosokat együtt kihallgatván, mennyire lehet egyeztetni össze őket; p. o. az irtásokat visszaadván az illető földesuraknak, a' régi telket és földjeivel együtt szabadítaná föl

a' rajta lakó részére. Ha nem lehet egyeztetni, vagy az a' küldöttség tüstint itélje el, vagy haladék nélkül a' miniszterelnöknek, vagy királyi táblának referáljon, mert a' hoszszas várakozás kinos, itt ugyan a' rendőri polgári katonaság föl nem fog állani, mert ama 4—5 főlzabadt urbéres emberből nem nagy sereg áll ki.

Midőn az eddigi adózók jelen nyugtalan fölzavart állását részre hajlatlanul leírtam, nem kell ide érteni a' regulázott tiszta helységeket, mellyek egy földesurat szolgálva most mindnyájan főlzabadtak, ott öröm és nyugalom van. Én a' nem regulázott helységek állását irtam le, hátra van még a' köznemességjellemzésére elmondanom a' mit tapasztaltam, az egyházi egy telkü nemeseket értem, midőn a' törvényt hirdetének. A' nép az eddigi adózók fölzudulva fogadták azokat még ott is, hol tiszta urbéri emberekből állott a' helység; sehol az illető földesur iránt hálát nem tapasztaltunk, amde a' köznemesség nyílt és derült homlokkal mondá „*igasság uram*“ régiben viszik ok az adózók az ország terhét, igazság illó, hogy mi nemesség is részesüljünk, osztozzunk a' terhekben; eleinte ugy mondták nehéz lesz, de csak majd hozzá szokunk, és ezt általán véve több, mint 20 helységben mind így hallottuk beszéltetni előtünk, ezt igaz lélekkel és magasztos örömmel hirdetem.

A' nemzeti őrsereg iránt a' nemesség szinte sympathiával viseltetik, egész lelki örömmel beszélgetének előtünk, — mint lesznek katonák. És az adózók a' nép? még azok is, kik mint urbéresek fölmentettek a' szolgálatól, még azok is félnek katonának lenni, ámbár megmagyaráztuk, mi az a' nemzeti őrkatonai! Mind híjába, ezeket csak az idő fogja kibékíteni a' katonáskodással, mi iránt most oly ellenszenvvel viseltetnek.

Van még Szatmármegyének egy része az ugynevezett „*Avas*“ 18 helység, mind oláhokból áll, Mármaros és Ugocsa szélén a' bérczezel határos, ezek az oláhok eddig vagy taksát 5 vagy 10 váltó forintot fizettek egy telektől, vagy jötték egy éven át négy mezei munkára egy egy hétig, összesen 4 hétig, a' földes uraság ételén és kenyeren dolgoztak; többnyire vágytak ide, mert az alatt az egyhét alatt jól éltek nem ugy mint otthon, kivált midőn az élet drága volt. — Ezek az oláhok a' felszabadulással nem sokat értek, egy néhány év alatt a' helybeli kocsmáros zsidónál beiszta telkét. Egy oláh helység midőn az illető földesura tudokra adta felszabadulását, az oláh egymásra nézett és azt mondá „*hát már mi mit csinálunk, hogy leszünk ur nélkül.*“ — Az urbéri telkek megváltására nálunk készen vagyunk arra is, ha az ország fél árán fizeti is meg, csak hova hamarébb, legalább a' megváltással nem venne az ország magára nagy terhet, midőn most tisztán és teher nélkül áll.

Pozsony, april 28. Husvétünnepeink szomorú híre bizonyosan már igen messze terjedt el a' honban. Hadd tudja is a' nemzet arany szabadságunk első napjainak első szenyfölljait, hadd sújtsa a' közmegevítés átka azok undok tettét, kik a' magyar átalakulás bölcsőjében, Pozsony ós falai közt, hol a' nemzet legelső diadalát ül az ő rendszer fölött, a' magyar szabadság legelső tanyáján, ép ezen szabadságot, mellynek alapfeltéte: személy és vagyonbátorság, közvetett vagy közvetlen közremunkálásaikkal istentagadólag kigunyoloni, az „*egyenlőség, testvériség*“ parancsait keblőlázítólag legyalázni nem iszonyodának; hadd nehezüljön reájok a' nyilvánosság átka; de aggodalommal tapasztaljuk, hogy az april 23. 24 ei események részint tulajdonára, részint egészen elferdítve hordatnak szerte az országban. Magunk is itt a' helyszínen egymással ütköző tudósításokat veszünk a' zsidódülőzési dráma egyes jeleneteiről, miknek valamint hitelt nem adhatunk, ugy a' valóság érdekében ohajtanánk, hogy az azokon fölgyluladt képzelem a' közvéleményen igazságtalan ítéletet ne mondasson Pozsony lakossága fölött. Elmelőzzük tehát a' még eddig kétes részleteket, mert vannak kétség telen tények, mellyekérti felelősség roppant terhe elég súlyosan nehezedik az illetőkre. Így kétség telen, hogy, legalább a' mesterinasok általi első ostrom a' zsidóknak a' város részén levő boljajakra bujtogatások következtében történt. A' kezdemény szegénybéllyege minden esetre a' polgári nevet vagy nem, vagy csak méltatlanul viselő némelly mesteremberek és kalmárokat illeti; kik, tán ostobaságukban, nem pirultak megvallani, hogy a' mesterinasok által előidézett feloldása a' zsidóboltoznak annak tulajdonitandó, hogy a' tanács a' polgároknak adott szavát, miszerint a' zsidóknak a' városbéli kiköltözése iránt sz. György napjáig intézkedik, nem tartotta meg. — Az alávaló erőszakosságnak még alábbvaló motiválása. Kétségtelen továbbá, hogy a' tanács örökké tespedő természeténél fogva a' veszély kezdetében és idejében menthetlen kötelesség mulasztás polgári bűnével terhelte magát. Tudhatván a' kedélyeknek az első, országgyűlés alatti merény ótai ingerültségét, noha a' mesterinasoknak a' ligetben már több ízben történt összejövetele, sőt sokak előtt ennek czélja titok nem volt, a' kapitányi hivatal a' vasárnapi összejövetelt nem vette tudomásul, és a' gyermekek minden akadály nélkül átbocsáttatták a' hi-

don. Megkezdte pedig egyszer a' városban a' zsidóság elleni demonstratio, a' vsi hatóság elmulasztá magát a' nemzetőrség é rendes katonaság parancsnokságival azonnal érintkezésbe tenni, miáltal a' legujabbi közbátors. t. (1848:XXII.) életbe nem léphetvén a' parancs nélkül, de önkéblők sugallatából és polgári kötelesség érzetből kiállott nemzetőrök utasítás nélkül, kezdetben nagy hatást nem gyakorolhatának. Ezen utasítás hiánynak tulajdonitandó továbbá, hogy vasárnap 7 óra tájban a' kapucinus-téren megjelent lovasság, miután parancsnokának fölszólítására a' nép eloszolni nem akart, közibe ugratván, és kardot használván, néhány a' nép közé ártatlanul jutott ember megsebesítettet, sőt mint mondják, egy viselő asszony letiportatott; miáltal a' nép ingerültsége még magasabb fokra hágott. Hallám, hogy a' lázongás kezdetekor czirkáló nemzetőrök több lázongót befogtak, de ezek sem a' város- sem (mi nem valószínű) a' vármegyeházná rabokul el nem fogadtattak volna!! Ugyanakkor vasárnap este a' lárma dobra rendes katonaság, nemzetőrség és különösen a' pozsonyi ós nép a' szőlőgazdák szép számmal állottak ki, a' proletáriusokkal tett kapucinus-térré. A' lázongók vad guncakcajjal fogadták a' jövő fegyvereseket, zsidóbarátoknak és polgárelleneknek lármázván, és szitkokkal halmozván el őket. A' bekövetkező éjjel a' lázongók a' városba akarván törni komoly összeütközések történtek a' fegyveresek és lázongók közt több helyen. A' fegyveresek kénytelenek voltak szuronyt szegezni a' vad csoportnak; ez közáporral felelt, és mután egy közel ablakból jövő lövés egy kádárlegényt, más lövés egy kárpitos legényt földre terített volna, az elkeseredés mindkét részről a' legfőbb fokra hágott. Történtek még több, de csak vak lövések, a' szuronyok azonban egyrésztől, a' kövek másrésztől számos sebet ejtettek; de a' polgárőrség közt fájdalom sem egység, sem fegyelem nem volt tapasztalható. Hósi elszántágot tanusítottak némelly polgárőrségi tisztek, kiknek parancsa alatt számos nem egyenruhás nemzetőr is állott, és férfiasan viselte magát. Lecsilapodván reggelfelé a' harcziidő, a' rendes katonaság eltávozott, minthogy a' városi hatóság nem igazgatván a' védelmet, a' katonaság vonakodott annak meghagyása nélkül és a' polgárőrök egykedvűsége mellett magárára hagyottan órkódni a' közbátorság fölött. A' lázongókra nézve ily kedvező körülmények közt kezdetett meg az izraelita fötanoda rombolása. Egy kis katonai csapat volt oda állítva, de utasítása nem levén, csak nézte az irgalmatlan vandalizmust, a' polgárőrök megijedtek a' lázongók e' fenyegetésén, hogy ha a' pusztításban akadályoztatnak, magát a' várost gyújtják meg, és szépen haza sompolyogtak. Ekkor a' zsidótanoda végkép elpusztított, könyvtára elraboltott, ablakok, ajtók, kályhák leromboltattak, még a' padolat is föltöröztet és elraboltattak, a' tetőtégla ki hányattak. Ekkor törtettek fel a' kapucinus-téren levő zsidóbolto, butoraik összeszörettek, áruik az útszára hanyattak, széltéptettek és elraboltattak. Ki sem állott fel a' bolto védelmére a' tulajdon szentsége mellett. Ez tartott délelőtt 10 óráig, a' mikor elég hatályosan számos katonaság érkezvén, a' városi hatóság részéről egy rendelet hirdettetvén ki, mellynél fogva a' zsidóknak meghagyatott a' helvárost 24 óra alatt odahagyni, — a' pusztítás és rablásnak azonnal vége lön. Ugyan az nap délután a' nemzetőrség a' lovas katonasággal egyetemben a' kapucinus-térré a' proletáriusságtól végkép megtisztította, 's miután a' Pálffy-curiában a' kieserőztett 800 akó pálnka meggyújtott, és tüzveszély fenyegetőzt, — az arra vezető utcákat elzárta. Emlékeztetre méltó, hogy a' katonaság csak az önkéntes nemzetőrség társaságában volt hajlandó szolgálatot tenni, ellenben a' polgári egyenruhásokat nem igen szivesen látá soraikban. 25 k óta a' nemzetőrség, polgári egyenruhás és sorkatonaság közéréllyel dolgoznak a' proletáriusság befogatásán, és a' lopott holmik fölkutatásán. Nemzetőrök és katonák vegyítve működnek a' közbátorság biztosításán, a' város becsülete lehető megmentésén. Nem csak a' bel- és külváros gyanus, vagy megjelölt házait kutatják ki, hanem a' közel ligetekbe, malmokba, téglaházakba rándulnak ki, és mindig dús zsákmánnyal térnek haza. Ily uton már vagy 300 proletárius hozatott be a' város és vármegyeházakba innen majd kiutasítandók, vagy megbüntetendők. A' lázongók két fő vezére is már vasban fogva van. A' nyugalom helyre áll. Nem mondhatunk elég hálát erélyes belügyminiszterünknek, hogy a' történetek megvizsgálására országos biztost szigoru utasításokkal kiküldeni sietett. Pozsony városának becsülete forog fenn. Ennek megmentésére szükséges, hogy a' legszigorubb vizsgálat tétessék a' lázítás okozói ellen, és nem csak a' nyilvánosság előtt pelengérré állíttassanak, hanem szigoru fenytíttessenek is mind azok, kik ezen városra szegyént vonni, kik a' törvényt szentségtelenül letiporni merénykedtek, hogy lássa a' világ, és a' pozsonyi jölelki lakosság ismerje azokat, kiket mint elfajult polgárokat eltagadni, magától örökre eltaszítani kötelességében álland.

Azon gyalázatos cikknek, melly a' Humorist tegnapi számában jelent meg, majd minden sora hazudság. Ennek ellenében örömmel értesíthetem a' közönséget, hogy ma délelőtt a' nemzet (nem polgár) őrség előtt nádor ó fens, mélt-

tányló levele olvastatott fel, miben a' nemzetország és katonaság lérfiúi magaviseletéről ó fens. dicsérettel emlékezik.

A' statárium Pozsony vármegyére ki van hirdetve. — Az országos biztos Tarnóczy még nem érkezett meg.

Az első nyilvános várostanácsi ülés elhalasztatott; alkalmasint jövő héten fog tartatni. R. L.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. A' népszerű emberek egyike most Dumas Sándor, ki midőn valamely clubban megjelenik, serege a' kíváncsiaknak húzódik utána. A' la Liberté újság közli, mikép hallgattatott ki a' napokban. Kérdés: Hite? Felelet: Tizenöt század óta a' francia kormány minden jót és rosszat, mit elkövetett, elkövetett. Tehát nem kell többé királyság. A' privilegiumok akadályai az általános haladásnak és jólétnek. Minden jó polgár köteles a' jólétet előmozdítani, és minden nagy ész az általános haladást hirdetni. Nem kell többé privilegium. A' gazdag saját hasznára előlét a' szegény nyel rendelkezett. Miután francia polgár akar lenni, legyen minden polgár katona. Ne legyen helyettesítés többé a' katonaságnál. Munka az ember rendeltetése. Munkából származik az erény. Henyéségből ered a' bűn. A' restség szociális véték. A' renyhe rossz polgár. Tehát szabadság, egyenlőség, testvériség mindnyájunk közt. Kérd. Ha a' kamara más státusformát indítványozna, mint a' köztársaság, mit csinálna ön? Felelet. Fekete golyót vennék, és oly mélyen bocsájtánám az urnába, mint csak lehet, hogy mindenki tudná, melyik párt-hoz sorozom magamat, és a' sors határozatát elvárnám. Ha a' többség bármily nemű monarchia részére volna, tüstént elbocsájtásomat kérném, és megbízomnak jelenteném: Ti engemet a' nemzeti gyűlésbe küldöttetek a' köztársaság hirdetésére, védelmére, és fenntartására. Tisztelet teljesítettem, de ellenzése siker nélkül volt. Itt vagyok, adjatok új utasítást. Kérd. Tehát önnek nincs meggyőződése, miután másokat szólít fel utasítás adásra? Felelet. Saját személyem részére volna véleményem, — ha magamat választanám, de gy nincs. Én Franciaország egy részének megbizottja va-

gyok, és ezen pillanattól két ember van bennem: az egyedi, és az ország embere. A' felhatalmazott nem saját, hanem megbízóinak ügyét védi, és mig lelkiismeretemmel ezen ügy nem ellenkezik, kötelességemnek tartom csekély tehetséggel ezen általános akaratnak hódolni. Kérd. Forradalmunk szociális é vagy politikai? Felelet. Politikai mint eszköz, szociális mint cél. Kérd. Mit gondol ön, mily kapcsolás áll a' magán és nyilvános élet között? Felelet. Semmiféle. Rousseau, ki a' társadalmi viszonyról irt. 5 gyermekét lelelenczházba küldötte. Mirabeau, ki Lemonnier asszonyt elrablása miatt halálra ítéltetett, az 1791 ki alkotvány kidolgozásában részt vett. Az erénytisztaság pénz által megvesztegethetlen Robespierre lenyakaztatott. Rousseau halhatatlansága és Mirabeau büne kedvesebb előltem, mint Robespierre erénye. Kérd. Mit tart a' communismusról? Felelet. Az lopás. Kérd. Mikép vélekedik a' munka rendezéséről? Felelet. Az csak álom. Kérd. Mit tart a' fourierismusról? Felelet. Az igazság. Kérd. Mily eszközt használna a' pénznek viszszaadogatására a' bankban? Felelet. Ma april 15-ike van. Én minden polgárt, kinek Skán vagy 15-én kell fizetni, meghívnám pénzt bankokkal beváltani, és a' tulajdonosokat bankokban kielégíteném. Ha az elfogadtnék, akkor megszámlálhatlan mennyiség visszafolyna. Kérd. Mit miveljünk azon 320 millió magánvagyonnal, mit Lajos Fülöp visszahagyott? Felelet. Nem azt felelem önmek, mit jónak lenni gondolok, hanem azt, mit már tettem volna, ha hatalmamban van. Midőn a' pénztárt megnyitották, és észrevették, hogy a' beirt 367 millió közül csak 50 v. 53 millió van készletben, a' helyett, hogy kincstári papírral vagy jövedelmező szelvényekkel fizettem volna, miből az egyik 38, a' másik 40-et veszít 100ból, 305 millióért hypothekapapírt, az exkirályjóságra elzalogosításból állítottam, és ezen papíroknak és banknotáknak forgalmat szereztem volna, 55 millió pénzt 55 millió bankóval kiváltottam volna a' banknál, és még a' 7tel a' 171 milliót a' pénztárban helyreütöm, s a' befizetőket tökéletesen kielégítve, a' pénztárt bezárom, mondván: többé betétel el nem fogadatik. Azután háromféle eset fordul elő, a' kifizetett munkások vagy jegyzőikhez mennek pénz-

zökkel, hogy hypothekára kiadhassák, vagy főnökeikhez, hogy társaságokban vele a' nyereségen osztozhassanak, vagy miután látták, hogy kár nélkül nekik minden visszafizettetett, a' multrol átszállna a' bizalom a' jelenre, és jövedelmező papírt vásárolnának; vagy végre, ha se a' jegyzőhöz se főnökeikhez, se a' bankhoz bizalom nem volna, akkor pénzüket elennék és innák. Mindenesetre a' párizsi alsó kereskedésben 367 millió forgalomba jönne, mi a' kereskedési krisist megfordítaná. Kérd. Miután ez meg nem történt, mi volna tendő, hogy Franciaország a' mostani pénzzavarból kiemeltessék? Felelet. Én nem vagyok nagy gazda, csak saját pénzemmel kezeltem, s az is meglehetősen rosszul. Azonban miután a' feladott kérdést meggondoltam, ezen eszközt ajánlanám. Franciaországban mintegy 16 milliárd zálogadosság van. Tehát 4 milliárd hypothekapapírt állítanék, és 10, 20, 30, 40, 50 s azon fölüli szelvényekre osztanám. Minden hitelvezető követelésének negyed részét a' kormány részére lefoglalnám, és a' kormányra átruháznám. — A' hitelezők részére állott kormányt tehát 200 milliót szereztem volna. — Kérdés. A' kijelölt adjon számot azon egy millióról, mit algiri utazására kapott? Felelet. Én nagyon középkeresetű számoló vagyok s közönségesen ha sokszorozást adnak föl, mindjárt a' próbája után tudakozodom, Nem egy millió. mit kaptam, csak 10.000 frank. A' decretum az oktatási miniszternél van, így tehát hihetik. Kérd. Jó, tehát mit tett ezen 10.000 frankkal? Felelet. Ez nem nehéz, miután öt barátomat magammal vittem, tehát csak negyed részét sem tehetjük volna meg azon utnak, mi előttünk állott, tehát Regnard váltóüggy. ur által 50.000 ft értékű lyoni vasut részvényt 40.000 ft-on eladtam. Ezen 40.000-hez tettem a' 10.000 mit az oktatásügyi miniszter ur adott, s az utat becsületesen megvettem. Kérd. Mi czélja volt utazásának? Felelet. Gyarmatosítás. Belátásom szerint, mint olyan ember, ki falun növekedtem, Algirnek azon kantonait kellett volna népesítenem, melyek arra alkalmasak. Így tehát mintegy 3—4000 embernek, kinek Franciaországban se keresete, se kenyere, nemcsak kenyeret, hanem magánbirtokot is szereztem volna. sat.

52ik szám.

Hirdetvény.

A' nagyméltóságú magyar királyi udvari kincstár tanácsának kegyes rendeleténél fogva, a' Tiszán inneni királyi koronai szabados kerület tanácsa részéről közhírré tétetik: hogy, a' most érintett kerülethez tartozó következő javadalmak u. m. Ó-Kanizsa, Zenta, Ada, Ó-Becse és szent Tamás, m. városokban, ugy Martonyos, Moholy, Petrovoszello s Turia helységeiben — nemkülönben Adorjányon, az ókanizsai s zentai csárdákban, a' bor- s pályinka kimérési, az ókanizsai vásári helypénz szedési, Martonyoson, ó-Kanizsán, Zentán, Adán, Moholyon, Petrovoszellon, Földváron, Turian és szent Tamáson a' husmérésű, ó-Kanizsán, Zentán, Adán, Moholyon, ó-Becsen, Földváron, Turian és szent Tamáson az ügynevezett korona vagyis őszi hónapokbani ürü vágási, s kimérési, Martonos, ó Kanizsa, Zenta, Ada, Moholy, Petrovoszello, ó-Becse s Földvár határaiban a' tiszai, Földvár, Turia és szent Tamás határaiban a' Ferencz esator-

Csődület erdési állomásra.

Kassa sz. kir. város erdei hivatalánál egy erdési 200 pft. évi fizetés 12 öl tüzi fa, 20 pozsonyi mértő gabona, szabad lakás, és egy lótar-tással ellátott állomás megüresedvén, ennek be-töltésére folyó évi június hó 27dik napjára csőd-

Tanszékre pályázat-hirdetés.

Ócs. s apost. kir. Felsőkegyelmesen meg-hagyoni méltóztatott: hogy a' pozsonyi főtanodá-ban a' természeti jogtan Kolbay Mátvás által a' bányajogtan további megtartása mellett, adas-sék elő; az álladalomtan és magyar közjogtan

Hirdetés.

Néhai Gotzigh Ignác, kassai királyi főta-nodai nyugalmazott tanár által szerzett, és a' ma-gyar kir. tudomány-egyetemi tanács adomány-zásához tartozó 210 forintos iskolai segélydíj ü-rességbe jött. Az azt elnyerni kívánóknak folya-móványaikat n. Szabó János urnak, az egye-

Gyógyszertár eladandó.

Egy gyógyszertár nem messze Pesttől, a' legjobb állapotban s üzletben, igen ked-vező feltételek mellett eladó. Bérmentesített levelekre bővebb felvilágosítást vehetni e' tárgy-ban Leyritz Fridriknél. Pest april 20án 1848.

Árverési hirdetvény.

A' nagyméltóságú m. k. udvari kincstár ke-gyes jóváhagyásából közhírré tétetik, hogy az 1846. évi k. k. Tokajuradalmi termései 104 hor-dó 3 puttonyos aszszu, nemkülönben ugyanazon

nai, az ó-kanizsai, zentai, s petrovoszellói ha-tárokbán a' tóhalászati, valamint az egész kerü-letben sörmérésű jogok, s a' 2200 □ számított 252 lánzból álló kerületi szállás folyó 1848dik évi november hó 15 napjától kezdetét veendő 3 egymásutáni évekre, az ó-kanizsai, zentai, adai, s ó-becei vásárokbani italmérésű jog pedig egy-évre, ugyancsak folyó évi június 14én ó-Becse, m. városában a' kerületi tanácsházban reggeli 6-órakban tartandó nyilvános árverés útján ha-szonbérbe fognak kiadatni.

Mindazok tehát, kik a' fentebb elősorolt ja-vadalmak kibérlendése iránt tartandó árverés-ben részesülni kívánnak, kötelesek leendőnek va-gyonaik állapotát hitelesen bemutatni, s a' ki-bérleni kívánt javadalmakhoz arányzott bánt-pénzt előre letenni.

A' többi feltételek a' kerületi jegyzői hiva-talban eleve is megtekinthetők. A' Tiszán inneni királyi koronai és szabados kerületnek 1848dik évi februárius 28dik napján Ó-Becse m. városá-ban tartott tanács üléséből. 2—3

ület nyitattott, mely végből az ezen hivatalt el-nyerni kívánók fölhivattak, hogy szükséges kel-lékekkel, és e' részbeni jártasságukat igazoló bi-zonyítványokkal ellátott folyamóványaikat a' város t. tanácsának a' kitett határidőig beadni igyekezzenek. Kelt Kassán mártius 20án 1848. évben. 3—3

székére pedig pályázat hirdettessék. Miről az il-létők azzal értesítettek: hogy az említett tan-székre, a' magyar királyi tudományegyetem jog-kara előtt tartandó pályázat határnapja, folyó eszt. october 5kére tüzetett ki. Pesten mart. 23án 1848. Szoblahói Pálma Elek, egyetemi tanács jegyző. 1—3

tem ez idei nagyságos rectorának, bezárólag fo-lyó évi június 15ig benyújtani, és hitelesen bebi-zonyítani kell: hogy tisztánli származású, római katolika hitű, jó erkölcsű, a' tudományokban dicséretes előmeneteli, szegény sorsu, és vagy közép- vagy főtanodában járó ifjak legyenek. — Kelt Pesten, aprilis 14kén 1848. Szoblahói Pálma Elek, egyetemi tanács jegyzője. 1—3

évi tolesvai termései 19 hordó puttonyos más-lás bork 1848. év május 15kén Tarczalón a' k. k. tisztartói lakban tartandó nyilvános árverés út-ján a' legtöbbet ígérőnek készpénz lefizetése mellett eladati fognak. Kelt Diósgyőrött, mar-tius hó 16án 1848. 1—3

É R T E S Í T Ő.

1848.

A' gőzösök in- dulasai Pestről.

1848dik évi majus 1jétől kezdve.

Pestről Bécsig naponkint reggeli 6 óraker, kapcsolatban Győrrel.
 „ Orsovára minden vasárnap reggeli 5 óraker, Galacz és Konstantiná-polylyali kapcsolatban az oláh részen, és majus 7 és 21dikén Odessával.
 „ „ minden csütörtökön reggeli 5 óraker (minden 14 napokban egyesül Galacz és Konstantinápolylyal a' török részen.)
 „ E' gőzösök megérkeznek Orsováról minden vasárnap reggeli 4 óraker, és minden csütörtökön délutáni órákban.
 „ Tittellig minden kedden és pénteken reggeli 5 óraker, le és fölfelé Eszéken át; a' kedden induló gőzös Szegeddel kapcsolatban áll.
 „ E' gőzösök minden vasárnap és szerdán délutáni órákban Titteltől megérkeznek.

Vontatóhajók indulásai.

Pestről Bécsbe minden hétfőn és csütörtökön elindulnak; és minden szerdán és szombaton megérkeznek.
 „ Orsovába minden kedden elindul, és minden szerdán megérkeznek. Pesten; majus 1jén 1848.
 Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság főügynöksége. 2—0

A' gőzösök já- rása a' Tiszán.

1848ik évi majus 1jétől kezdve.

Szolnokról Szegedre, Titteltől és Zimonyba Pesttel kapcsolatban minden „ „ kedden reggel.
 „ Szegedre minden szerdán és szombaton reggel.
 Szegedről Szolnokba minden hétfőn, csütörtökön és szombaton reggel.
 „ Zimonyba minden szerdán reggel.
 Zimonybul Titteltől, Szegedre és Szolokra minden csütörtökön.
 Minden kedden indul egy vontatógőzös Szegedről Zimonyba, és minden pénteken Zimonybul Szegedre.
 Pest, majus 1jén 1848. 2—0

Sörház bére adása.

A' zombori királyi kincstári igazgatóság ré-széről köz hírül adatik, hogy a' bács megyében kebelzett „Ó-Becse mezővárosában“ létező Sörfőzőház a' hozzá kapcsolt pálinkafőző házzal együtt a' folyó 1848ik évi november hónap 15 napjától kezdve hat évre ismét bérebe adandó lesz; és annak eszközésére nézve a' folyó évi május hónap 8ik napján reggeli 9 óraker, az ó-becei királyi kincstári tisztartói hivatal író te-remében nyilvános árverés fog tartatni.

Mely árverésre a' vállalkozók 300 pft bánt-pénzzel, és az ismeretlenek adósság mentes va-gyonokról tanúsító hiteles oklevéllel azon észre-vétel mellett meghivatnak: hogy a' haszonbérlet föltételei mind a' fenn érintett igazgatóságnál, mind az ó-becei tisztartói hivatalnál eleve és részletesen bár mikor is közölthetnek.
 Továbbá megjegyeztetik: hogy ezen sör-háznál a' szükséges, és az új haszonbér kezdetéig okvetlenül végrehajtandó építési, s más javi-tásokra 2000 forint p.p. nézven a' közelgető tavasz kezdetén fordítandó.
 Végtere a' fenn irtt napon, és helyen még 947 413/2200 lánecz külső magvaszakadásbéli, leg-nagyobb részben Ó-Becse mezővárosától nem távol fekvő földek fognak bérebe adatni; a' mel-lyekre nézve, valamint a' sörházat illetőleg is í-rásbeli ajánlatok az árverési határ napot meg-előző estéig elfogadtnak azonban az illy aján-latoknál megkívántatik: hogy a' bántpénz az a-jánlatokhoz mellékelve legyen, és az ajánlkozó e-föltételei mind a' fenn érintett igazgatóságnál, zen ajánlatban magát az illető szerződési fölté-telek megtartására föltétlenül lekösse. 1—3